

pojedinaac ne može odgovoriti niti riječima niti djelom, politička korektnost čvrsto oblikuje komunikaciju među ljudima, pa postemocionalni tipovi nose svoje traume čitav život, podjednako "neizliječeni" kao što je *traumatizirano* čitavo postemocionalno društvo. Uprkos korištenju Aristotelova termina katarze i Freudove koncepcije ličnosti, Meštrović je čvrsto na sociološkom tlu, izbjegavajući psihologiziranje. Dobro utemeljena u sociološkoj teoriji, prije svega na klasičnim djelima Durkheima, knjiga daje inspirativan uvid u koncept postemocionalizma. Međutim, sam problem istine i relativnosti, iako ključan za temu knjige, šire je područje od same sociologije. Postemocionalizam je možda logičan odgovor pojedinca zasićenog informacijama na zbivanja u svijetu koja su izvan njegova/njezina stvarnog domašaja. Možda bi trebalo obrnuti tijek analize i zapitati se koliko svjetski događaji, približeni putem medija, stvaraju osjećaj nemoći i otupljuju pojedinca u susretu sa stvarnim problemima u njegovoj zajednici. Vjerojatno je posrijedi kružni proces koji, izmičući jednu sigurnu realnost pripadnosti vlastitom društvu, suočava individu s nizom "izvanjskih" teškoća, čije složeno značenje on/ona ne može dekodirati. Stoga se to značenje iščitava postemocionalnim načinom s unaprijed pripremljenim, umjetnim emocijama.

Meštrovićeva knjiga *Postemocionalno društvo* vrlo je zanimljivo i poticajno štivo, čija aktualnost čitalac *osjeća*, pogotovo ukoliko je sam iskusio Ameriku, tu kolijevku postemocionalizma. Autorova otvorena opredijeljenost u slučaju rata u Hrvatskoj i Bosni nosi pečat vremena u kojem je knjiga pisana, ogorčenje zbog pasivne politike SAD-a i optužbu protiv srpske politike na našim prostorima.

Nedostatak knjige jest slaba empirijska utemeljenost, što će vjerojatno odbiti praktičare željne provjerenih hipoteza, no zato su teoretičari suvremenih društava dobili još jedan, čini se vrlo plodonosan, koncept. Koncepcija postemocionalizma predložena je kako bi se prije svega odgovorilo na stanje

američkog društva. Promatračima se može činiti da je američka kultura ujedno i sinonim za suvremenu zapadnu kulturu, što proširuje američke fenomene i na zapadnu Europu, no Meštrović razlikuje europski način života od američkog. Postoji tendencija širenja postemocionalizma na Europu, no njoj se Europljani još uvijek odupiru* (str. 154).

Prostor bivše Jugoslavije za sada je s postemocionalizmom suočen samo posredno, kroz sudjelovanje u međunarodnoj politici. Pri tome se neki snalaze bolje (za Meštrovića je srpski predsjednik Milošević primjer vještog korištenja postemocionalnih vještina i tuđih postemocionalnih slabosti u promicanju vlastitih ciljeva), a drugi lošije (autor je uvjeren da predsjednik Tuđman loše kotira u američkoj javnosti, jer nastupa kao neprivilačan, krut i tradicionalan tip).

Postemocionalizmu valja prići dvojako; kao intrigantnom, ali za Europu još uvijek egzotičnom i dalekom tipu društvenog karaktera, i kao načinu interpretiranja suvremenih američkih socio-kulturnih zbivanja. Očekujemo empirijski utemeljena istraživanja koja bi trebala dokazati kako postemocionalizam kroz politiku, medije i kulturne proizvode sve više prodire na europski kontinent gotovo nevidljivo mijenjajući *navike srca* ovdašnjih ljudi.

Jelena Balabanić

SOCIOLOŠKI BRDSKI SUSRETI "STRAHINJŠČICA 98", Krapina 9-10. 5. 1998.

Iz diskursa studenata sociologije ne može se puno govoriti o sociološkim događanjima u prijeratnom periodu, ali se u poslijeratnom može primijetiti da su ona gotovo ne-

* Primjer nizozemskog kulturnog pokreta otpora (*cultural resistance*): pojedinci svjesno odabiru tradicionalne restorane ispred McDonald's-a; zalažu se za očuvanje stabala i prirodnih ljepota kao izraza autentičnosti svoje kulture, te odbijaju efikasne, ali *ružne* američke brane.

postojeća, svedena na godišnje *Dane Rudija Supeka*. Jednostavno nema događanja koja bi uključivala studente ili bi bila upućena na aktualne probleme struke i diskusije u sociološkim redovima.

Uvidjevši da se bez vlastite inicijative ništa neće promijeniti, Klub studenata sociologije *Diskrepancija* pokrenuo je projekt *Socioloških brdskih susreta* s trojakim ciljem:

- 1) diskusija o vrućim temama hrvatske i ine sociologije;
- 2) pospješivanje komunikacije unutar sociološke zajednice;
- 3) integracija studenata u "veliku" sociološku zajednicu.

Iz tog razloga ciljalo se na susrete dužeg trajanja te varirajućeg stupnja formalnosti. Za prvi susret odabrana je po našoj procjeni goruća tema *Profesija sociolog i suvremeno hrvatsko društvo*. Projekt je iznimno toplo pozdravljen na Odsjeku za sociologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, uz čiju je moralnu potporu i realiziran.

Sociološki brdski susreti (SBS) održani su tijekom vikenda 9. i 10. 5. 1998, u planinarskom domu *Strahinjščica* iznad Krapine. U radu susreta sudjelovalo je šesnaest studenata svih godina, dva (!?) nastavnika Odsjeka za sociologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu te četiri diplomirana sociologa.

Većina sudionika SBS-a došla je, mahom planinareći, na mjesto održavanja oko podneva te se nakon kraćeg predaha uz okrepu uključila u radni dio. SBS je otvorio predsjednik KSS-a *Diskrepancija* Dalibor Prevendar, pozdravio sve nazočne i predstavio izlagatelje dr. Benjamina Čuliga i dr. Miroslava Jileka.

Prvo izlaganje održao je dr. Čulig uz stručno vodstvo moderatora Maje Orešković. Izlaganje je prezentirano u pet teza (Lažni problemi hrvatske sociologije), te se gotovo o svim tezama (koje su parafrazirane Gurvitcheve teze o problemima sociologije) razvila vrlo interesantna rasprava između sudionika skupa, izlagatelja teza i auditorija te

slušača međusobno. Prevladavalo je nezadovoljstvo stanjem struke i socioloških institucija u Hrvatskoj te se (u više navrata i vrlo odlučno) izražavao zahtjev za radikalnom promjenom takve situacije.

Budući da se rasprava odužila, izlaganje dr. Jileka odgođeno je za drugi dan *Susreta* te su se sudionici opustili uz zajedničku večeru (izvanredni vinski gulaš, koji je za ovu prigodu uprizorio student Igor D. Filajdić!), glazbu, društvene igre te čašicu - mahom uz stanje struke vezanog - razgovora, što je potrajalo do ra(z)nih jutarnjih sati.

Drugi dan SBS-a započeo je također oko podneva, nakon što su se sudionici zasluženo odmorili od intelektualnih napora prethodnoga dana, nakon kasnog doručka te kratke rekreacije u prirodnom okružju. *Susreti* su nastavljeni izlaganjem dr. Jileka na temu *Sociolog i mediji*. Autor je dao ideju o pokretanju kolegija u okviru sociološkog praktikuma, koji bi se orijentirao na kvalitativne metode u sociologiji, a što bi završenim sociolozima trebalo pomoći u njihovu radu - ukoliko se zaposle u sredstvima javnog pripočavanja. Uz vodstvo moderatora Igora Filajdića, na navedenu temu razvila se diskusija o iznesenom planu za kolegij. Podržana je inicijativa za uvođenje izbornog kolegija vezanog uz problematiku medija, ali je izražena kritika predloženom konceptu koji insistira na aspektu tehničko-metodološkog osposobljavanja sociologa za posao novinara. Diskusija je ukazala na potrebu prilagodivanja koncepta predloženog kolegija potrebama i aspiracijama studenata u okviru postojećeg studija.

Po završetku rasprave sudionici su se ponovno okrijepili ručkom te u prekrasnom prirodnom okružju proveli ostatak dana.

Sljedeća brdska škola održati će se u listopadu o.g. a tema će biti određena naknadno. Nadamo se da će kvalitetom biti na tragu ove, a brojem sudionika i izlagatelja (a pogotovo eminentnih ljudi iz struke) i nešto iznad.

KSS *Diskrepancija*